

Overhespen Heufstraat e.a. Programma van Maatregelen voor een uitgesteld vooronderzoek

T. Deville en S. Houbrechts

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave.....	1
2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek	2
2.1. Gemotiveerd Advies	2
2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek.....	2
2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site	2
2.1.3. Waardering van de archeologische site	3
2.1.4. Impactbepaling	3
2.1.5. Bepaling van maatregelen.....	3
2.2. Administratieve gegevens.....	4
2.3. Aanleiding vooronderzoek.....	7
2.4. Proefsleuvenonderzoek	7
Inleiding.....	7
Onderzoeksvragen	7
Onderzoekstechnieken	8
Randvoorwaarden	11
Evaluatiecriteria	11
2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	11
2.6. Bibliografie.....	12

2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek

2.1. Gemotiveerd Advies

2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Binnen vier deelgebieden, verspreid rondom Overhespen zal er weldra een nieuw gescheiden rioleringsstelsel aangelegd worden en zullen er nieuwe grachten ontgraven worden. In functie van die werken werd er een bureauonderzoek uitgevoerd. Het bureauonderzoek adviseerde geen verder onderzoek ter hoogte van de wegeniswerken. Ter plaatse van een nieuw te graven gracht vanaf de Hekstraat in het noorden tot de Geldenakenstraat in het zuiden (deelgebied 1), als ook voor een zone achter de woningen van de Walsbergenstraat (deelgebied 4) werd er een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd. Dat onderzoek toonde aan dat lithische artefactensites van jager-verzamelaars niet meer aanwezig zijn (deelgebied 1), dan wel niet geroerd zullen worden door de toekomstige werkzaamheden (deelgebied 4). Aangezien de terreinen geen eigendom zijn van de opdrachtgever, noch zijn er al overeenkomsten, is verder onderzoek niet mogelijk. Bijgevolg zijn momenteel alle mogelijk uit te voeren onderzoeken afgerond. Het voorliggende programma van maatregelen vormt de afsluiting van de archeologienota.

2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site

Tijdens het bureauonderzoek kon de aanwezigheid van een archeologische vindplaats niet gestaafd worden. Wel kon er een trefkans worden opgesteld. Uit het landschappelijk booronderzoek kwam naar voren dat lithische artefactensites van jager-verzamelaars niet langer verwacht worden dan wel dat deze dieper liggen dan de toekomstige ontwikkeling. Aangezien de huidige Heufstraat het tracé zou zijn van de voormalige Romeinse Heirbaan van Tongeren naar Tienen en de sterk verhoogde aanwezigheid van grind in de boringen 7 tot en met 9, bestaat er wel een sterk vermoeden van de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.

2.1.3. Waardering van de archeologische site

Enkel op basis van het bureauonderzoek en het landschappelijk booronderzoek zijn er te weinig gegevens voorhanden om een waardering van een eventuele site op te maken.

2.1.4. Impactbepaling

Binnen deelgebied 1, de zone van de Hekstraat in het noorden tot de Geldenakenstraat in het zuiden zal er een gracht ontgraven worden. Deze wordt 2 m breed en 1 m diep, de aanzet van de werken zal echter 1.5 m diep zijn. De impact ter plaatse van de gracht is groot. De rest van deze zone zal als werkzone worden gebruikt. De impact is matig groot.

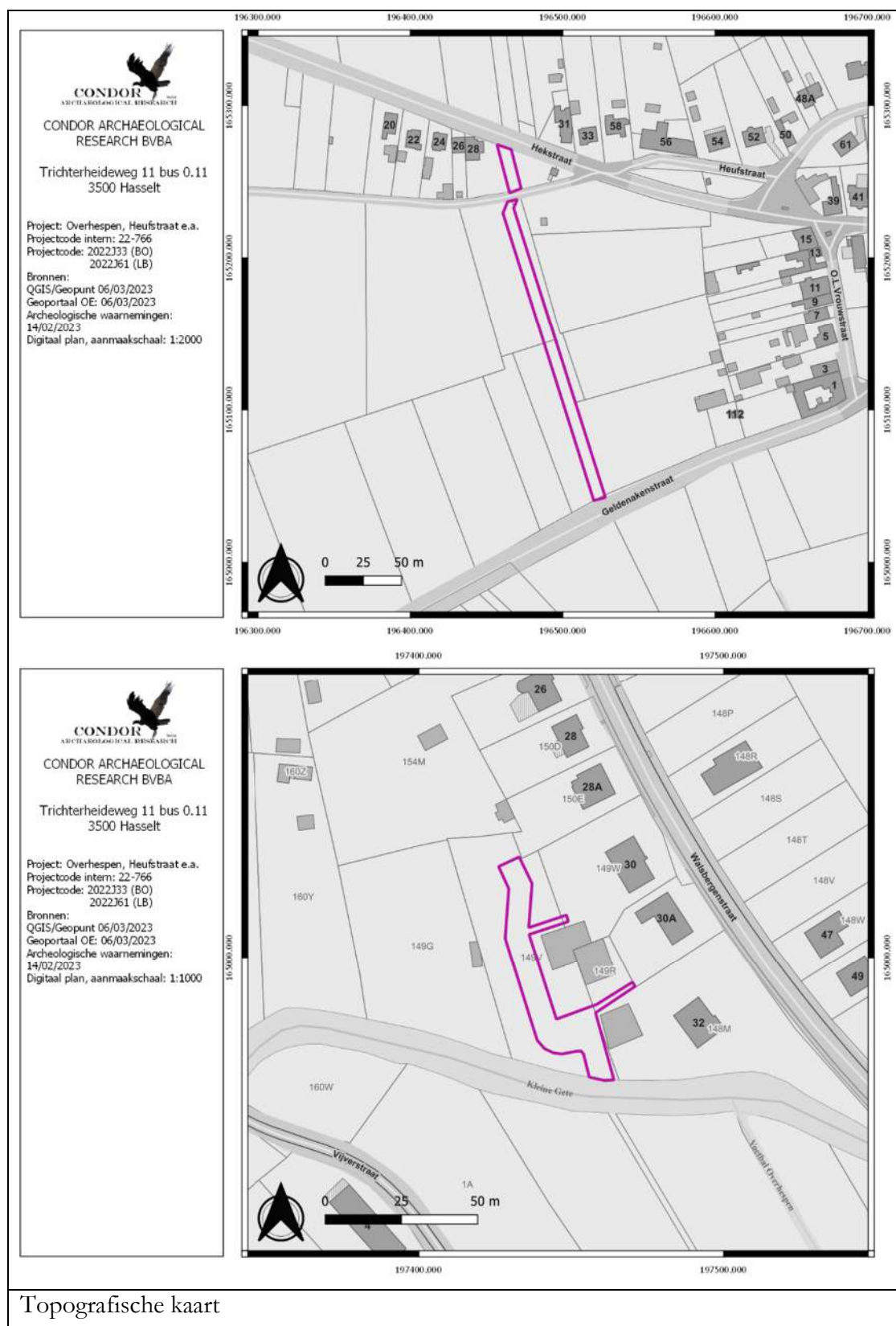
In deelgebied 4 zal er een nieuwe DWA worden aangelegd. Deze zal tussen 1.3 en 1.4 m diep worden aangezet. Ook zal er een RWA worden voorzien die 1.05 m diep wordt aangezet. Deze laatste komt uit in de Kleine Gete.

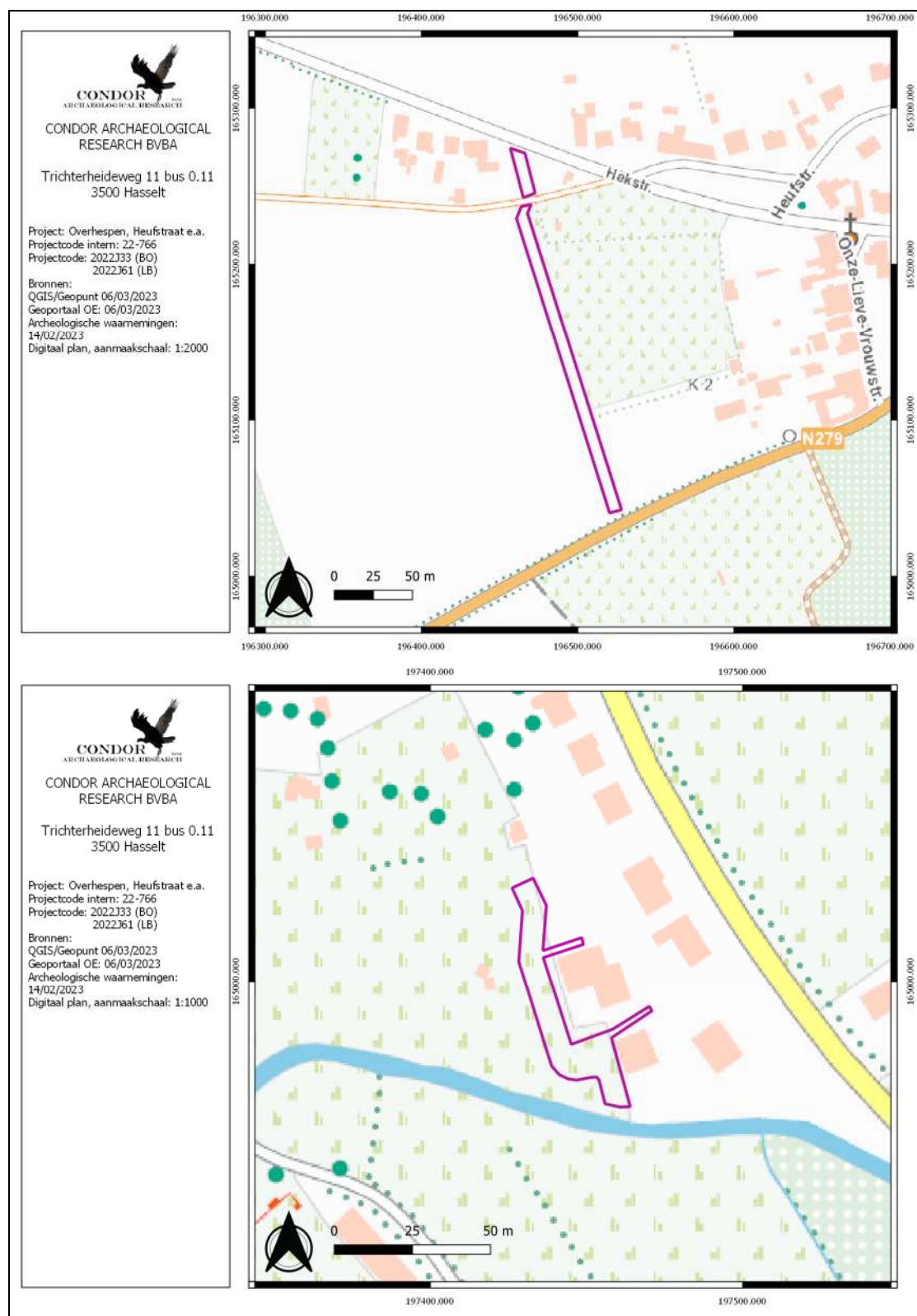
2.1.5. Bepaling van maatregelen

Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek wordt verder onderzoek geadviseerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Andere onderzoeken in functie van het opsporen van lithische artefactensites zoals een verkennend archeologisch booronderzoek, een waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek worden niet geadviseerd.

2.2. Administratieve gegevens

Projectcode	2022J33 en 2022J61
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Naam en erkennings-nummer erkend archeoloog	Condor Archaeological Research bvba (OE/ERK/Archeoloog/2016/0107), Trichterheideweg 11, bus 0.11, 3500 HASSELT
Interne actoren en specialisten	Deville Tom, erkend archeoloog (OE/ERK/Archeoloog/2016/0108) Houbrechts Sara, archeoloog/GIS-specialist
Extern wetenschappelijk advies	
Provincie	Vlaams Brabant
Gemeente	Linter
Deelgemeente	Overhespen
Plaats	Walsbergenstraat, Hekstraat, Heufstraat, Geldenakenstraat
Toponiem	
Bounding Box	<u>Deelgebied 1</u> X: 196456.78 Y: 165040.59 X: 196527.89 Y: 165274.38 <u>Deelgebied 4</u> X: 197426.16 Y: 164959.72 X: 197470.92 Y: 165033.14
Kadastrale gegevens	Gemeente: Linter Afdeling: 6 Sectie: A Nrs.: 121c (deel), 213 (deel), 214 (deel), 94H (deel), 149V (deel) en 149w (deel)
Kaartblad	/
Kadasterkaart	

2.3. Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek wordt gevormd door de plannen om een gescheiden rioleringsstelsel te voorzien op verschillende locaties rondom de historische kern van Overhespen.

Op basis van Artikel 5.4.1. van het Onroerend Erfgoeddecreet wordt, gezien het perceel groter is dan 3000 m² en de toekomstige verstoring meer dan 1000 m² bedraagt, bij de omgevingsvergunningaanvraag voor een stedenbouwkundige handeling, een bekrachtigde archeologienota gevoegd.

2.4. Proefsleuvenonderzoek

Inleiding

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel om de verwachting opgesteld tijdens het bureauonderzoek te toetsen, en indien de aanwezigheid van sporen kan worden gestaafd een waardering aan de vindplaats geven.

Onderzoeksvragen

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kunnen er verschillende periodes worden herkend binnen het spoor- en vondstensemble?
- Wat is de relatie tussen de sporen, de bodem en de geomorfologische situatie?
- Kan er een Romeins wegtracé worden herkend in het noorden van deelgebied 1? Zo nee, hoe kan deze afwezigheid verklaard worden.
- Indien er vondsten worden aangetroffen. Zijn deze vondsten te koppelen aan een specifieke lithogenetische eenheid en zo ja, welk? Zo nee, welk verband is er dan tussen de vondsten en de stratigrafie?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk?
- Is in situ behoud mogelijk? Zo ja, op welke wijze kan dit duurzaam worden gerealiseerd? Zo nee, waarom niet?

Onderzoekstechnieken

Voor de start van het proefsleuvenonderzoek wordt een melding gedaan bij het agentschap Onroerend Erfgoed ter kennisgeving van de startdatum. De melding gebeurt minstens drie werkdagen voor de start van het onderzoek.

Voor de start van het onderzoek worden beide deelgebieden ook volledig gescreend met een metaaldetector. In stroken van 2 m wordt gecontroleerd of er resten aanwezig zijn uit de late ijzertijd, de Romeinse periode of resten die deel uitmaken van de Tweede slag om Neerwinden.

Voor het proefsleuvenonderzoek wordt de volgende methode gebruikt:

- Eén proefsleuf over de volledige lengte van de adviesgebieden.
- De proefsleuf heeft een breedte van 2 m

Binnen deelgebied 1 is de proefsleuf voorzien op de plaats van de toekomstige gracht. In deelgebied 4 is er sprake van meerdere lijnelementen (DWA en RWA) en is gekozen om de proefsleuven in het midden van de advieszone aan te leggen. In dit deelgebied is het uiterste noorden niet voorzien van een proefsleuf aangezien hier reeds een riolering gekend is.

Deelgebied 1 is 1824 m² groot. Volgens het huidige proefsleuvenplan wordt 453 m² open gelegd wat neerkomt op 24.83 % van het terrein. Dit is beduidend hoger dan de standaarddekking van 10 %, maar smallere sleuven zijn geen optie en de sleuven in de lengte opdelen in verschillende proefsleuven is eveneens een slechte optie aangezien de proefsleuven een voormalige Romeinse heirbaan kruisen en daardoor de kans bestaat dat deze gemist wordt. Omdat er al zo een hoge dekkingsgraad bereikt wordt, wordt er geen bijkomende open te leggen oppervlakte (bv. kijkvensters) opgelegd. Het staat echter de uitvoerder van de opdracht vrij om deze wel aan te leggen in functie van een beter beeld van de ondergrond of in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Deelgebied 4 heeft een oppervlakte van 806 m². Volgens het huidige proefsleuvenplan wordt 156 m² open gelegd wat neerkomt op 19.36 % van het terrein. Ook dit is beduidend hoger dan de standaarddekking van 10 %, maar ook hier zijn smallere sleuven geen optie en er is al een opsplitsing gemaakt tussen de proefsleuven. Omdat er al zo een hoge

dekkingsgraad bereikt wordt, wordt er ook hier geen bijkomende open te leggen oppervlakte (bv. kijkvensters) opgelegd. Het staat echter de uitvoerder van de opdracht vrij om deze wel aan te leggen in functie van een beter beeld van de ondergrond of in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt uitgegaan van 1 archeologisch onderzoeksniveau en dit onder het colluvium in deelgebied 1, al kunnen resten van de tweede slag om Neerwinden onmiddellijk onder de bouwvoor voorkomen. Het vlak wordt bijgevolg voorzien op een diepte van 80 à 130 cm beneden het maaiveldniveau. Binnen deelgebied 4 wordt het vlak De diepte waarop het archeologisch niveau verwacht wordt varieert volgens de gegevens van het landschappelijk booronderzoek tussen 55 en 70 cm.

Binnen deelgebied 4 wordt het vlak aangelegd onder de bouwvoor in de afzettingen van het Lid van Sint-Paulus.

Sporen die tegen de wand van de proefsleuf worden aangetroffen worden opgeschoond om de relatie met het profiel te documenteren. Alle sporen worden gefotografeerd en ingetekend. Een selectie van de sporen wordt gecoupeerd om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Wanneer het diepe sporen betreft, bijvoorbeeld een waterput, dan wordt de diepte en de opbouw door middel van een boring achterhaald.

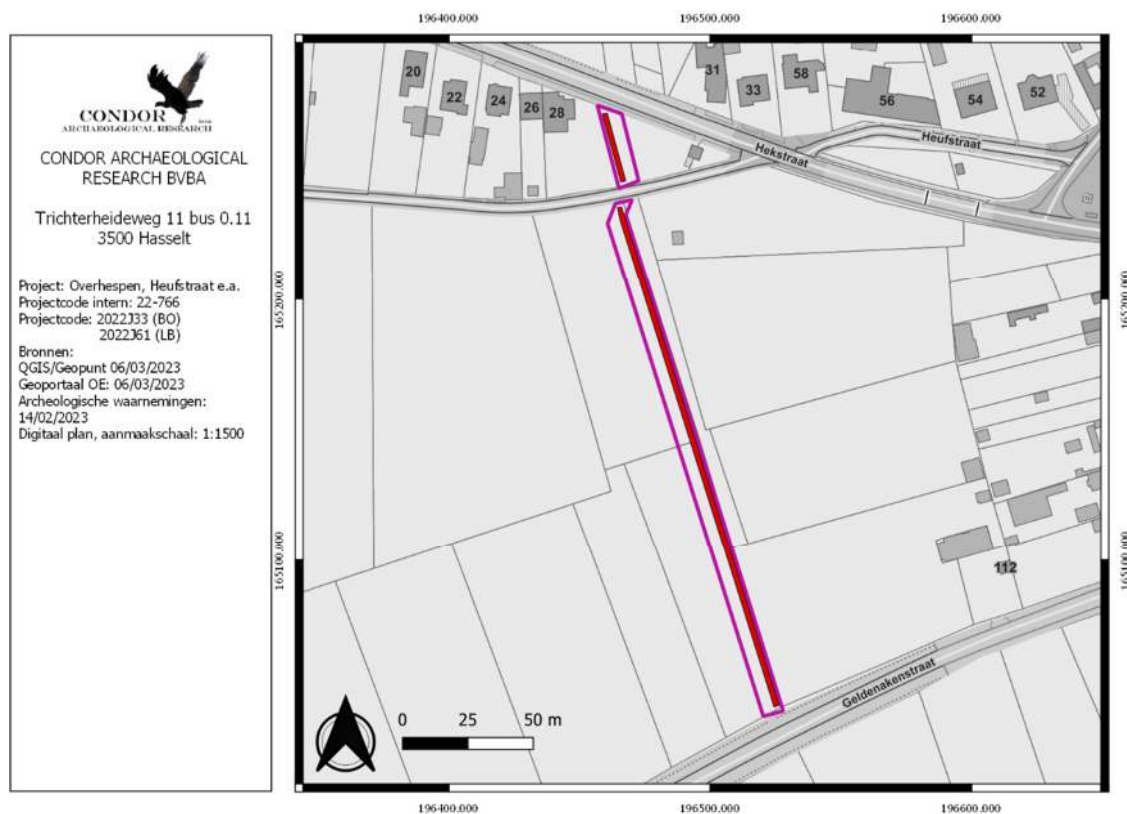
Dagelijks wordt een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen uitgevoerd. Dagelijks is dus een recent en aangevuld grondplan beschikbaar dat op elk ogenblik aangeleverd kan worden.

De werkputten en sporen worden door een metaaldetector gecontroleerd. Sporen die een signaal geven worden aangeduid in de sporenlijst. Vondsten die buiten een spoorcontext worden vastgesteld worden ingemeten op het grondplan met een vondstnummer dat voorzien is van de code Md. De metalen vondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

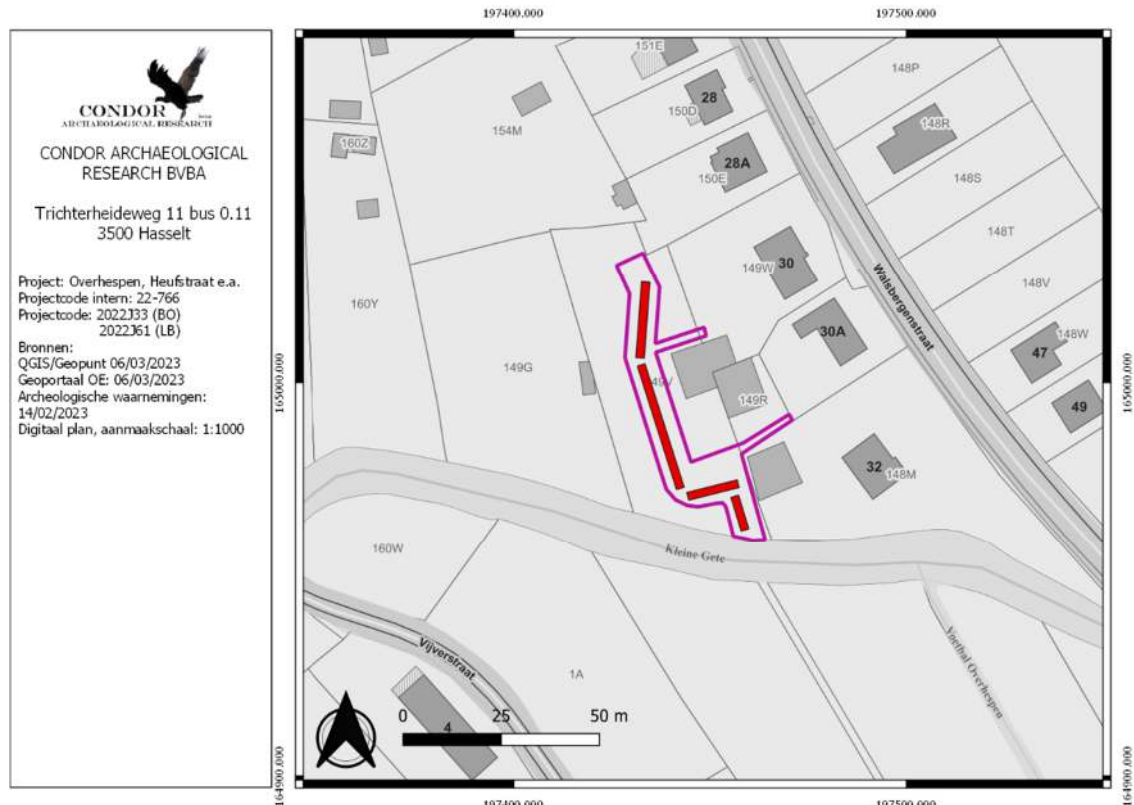
Iedere 25 m wordt er een profielput voorzien. De profielputten worden zo geplaatst dat er een goed beeld kan worden gevormd van de bodemkundige situatie binnen het plangebied. De profielputten worden machinaal aangelegd. Ze worden opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend en beschreven. De profielputten worden beschreven en bestudeerd door de

bodemkundige of bodemkundig assistent. Van ieder profiel wordt de absolute hoogte van zowel het maaiveld als van het archeologisch vlak opgemeten en op de profieltekening aangegeven.

Na het onderzoek worden de werkputten gedicht om verder degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien kwetsbare sporen worden aangetroffen dan worden deze bedekt door middel van worteldoek zodat ze bij een vervolgonderzoek niet verder worden aangetast vooraleer ze verder onderzocht kunnen worden.

Afbeelding 1: Proefsleuvenplan van deelgebied 1 (paarse kader). Als ondergrond is het GRB gebruikt.

Afbeelding 2: Proefsleuvenplan van deelgebied 4 (paarse kader). Als ondergrond is het GRB gebruikt.

Randvoorwaarden

Er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek wordt als succesvol beschouwd als het mogelijk is om te beantwoorden aan de onderzoeksvragen, het mogelijk is om de aan- of afwezigheid van een vindplaats vast te stellen en in het geval van de aanwezigheid van een vindplaats een gedetailleerde waardering op te stellen en een duidelijk beeld scheppen van deze vindplaats in functie van de daaropvolgende opgraving.

2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk. Indien tijdens het veldwerk blijkt dat een afwijking noodzakelijk dan wordt dit gemotiveerd beschreven in de nota.

2.6. Bibliografie

Haneca, K., S. Debruyne, S. Vanhoutte en A. Ervynck. 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48*, Brussel.